

กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพ

เรื่อง

เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลหลังคลอด
เพื่อป้องกันการตกเลือด

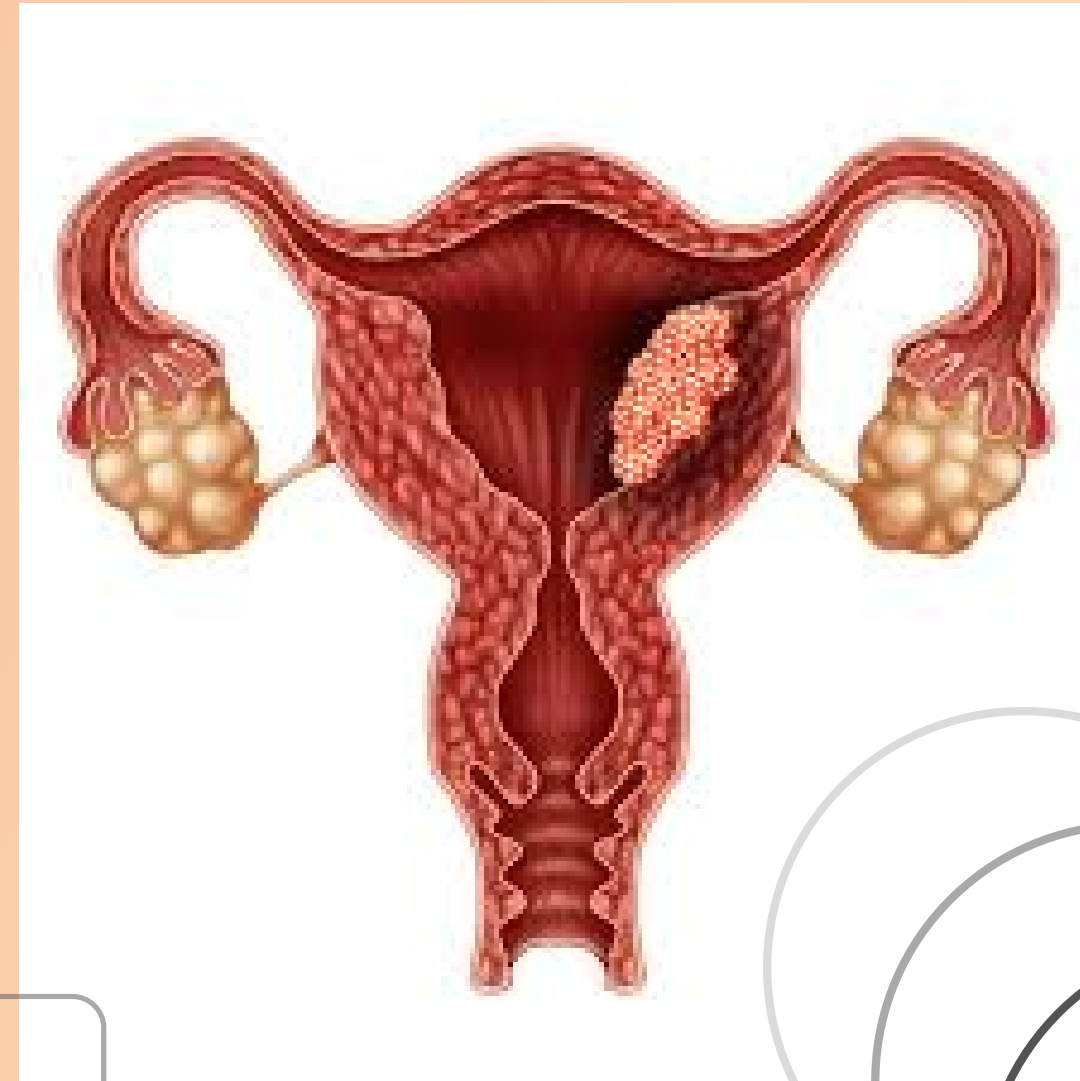
ความเป็นมา และความสำคัญ

: เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลหลังคลอดเพื่อป้องกันการตกเลือด
ภาวะตกเลือดหลังคลอดส่งผลต่อสุขภาพของผู้คลอดทั้งทางร่างกาย
และจิตใจ รวมถึงครอบครัว ผลกระทบที่รุนแรงที่สุดคือ ผู้คลอดเสียชีวิต
ชีวิตภายหลังคลอด จากภาวะช็อก เนื่องจากการสูญเสียเลือดจำนวนมาก
มาก (Hypovolemia) โดยสาเหตุหลักของการตกเลือด หลังคลอด
เป็น 4 สาเหตุหลักได้แก่

1. การหดตัวของมดลูกไม่ดี
2. การแข็งตัวของเลือดผิดปกติ
3. การมีเนื้อเยื่อรก ค้างในมดลูก
4. การบาดเจ็บหรือฉีกขาดของ
ช่องทางคลอด

ซึ่งอาจเกิดสาเหตุใดสาเหตุ
หนึ่งหรือหลายสาเหตุ ร่วมกัน แต่
สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการหดตัวของ
ของมดลูกไม่ดี ดังนั้นการติดตามและ
การประเมินมารดาหลังคลอดในทุกๆ
ระยะเป็นบทบาทสำคัญ และเป็น
บทบาทอิสระของพยาบาลห้องคลอดที่
จะช่วยป้องกันการตกเลือดหลังคลอด
ได้

เป้าหมาย / วัตถุประสงค์

1. เพิ่มแนวทางในการดูแลมารดาหลังคลอด เพื่อป้องกันการตกเลือด
2. ไม่พบการเกิดภาวะแทรกซ้อนรุนแรงในมารดาตกเลือดหลังคลอด
3. อัตราการตกเลือด หลังคลอด หลัง2ชม. น้อยกว่า 1 %

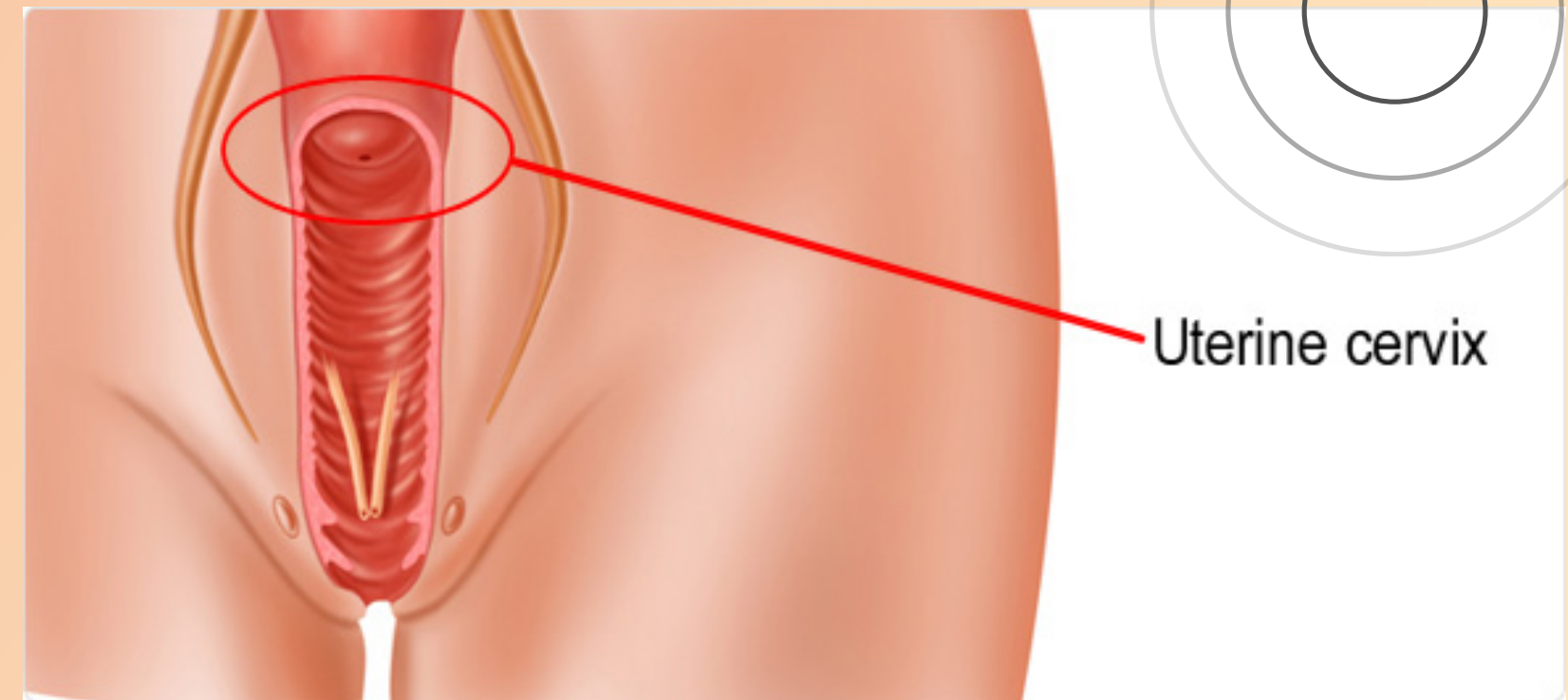

ปัญหาและสาเหตุ

จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ปี 2566 ห้องคลอดโรงพยาบาลบ่อพลอย พบภาวะตกเลือด 2 ราย จากจำนวนคลอดทั้งหมด 195 คิดเป็น 1.03 % เป็นการตกเลือดภายใน 2 ชม. 1 ราย หลัง 2 ชม. 1 ราย ไม่พบการเสียชีวิต ตกเลือดที่ต้องให้เลือด 1 ราย คิดเป็น 0.52 % เป็นมารดาท้องแรก ทารกหนัก 3,661 gm. และมารดาท้อง 3 ทารกหนัก 3,352 gm

สาเหตุที่พบ

1. Tone มดลูกหดรัดตัวไม่ดี	1 ราย
2. Trauma แผลที่ cervix	1 ราย

ปัญหา /แนวทางการแก้ไข

ปัญหา

แนวทางการแก้ไข

การประเมินผู้ป่วย

- มารดาท้อง 3 คลอดบุตรหนัก
3,352 gm active
bleed ที่ cervix ตกเลือดหลังคลอด
ทันที ภายใน 2 ชม

- PPH ทุกราย มุ่งหาสาเหตุของการเสียเลือด จาก 4T
เพื่อแก้ไขได้ตรงจุด *ให้การรักษาได้ทัน
ป้องกันภาวะช็อก

การวางแผนการดูแล

-มารดาท้องแรกหลังคลอด กระตุ้น
void ที่ 3 ชม.voidได้ พบมีตกเลือดที่
4 ชม.

- ประเมินการหดตัวของมดลูก ตรวจแผลฝีเย็บพร้อมการประเมิน vital
signt ทุก 15 นาที 4 ครั้ง ทุก 30 นาที 2 ครั้ง ทุก 1 ชม. 2 ครั้ง
จากนั้นประเมินต่อทุก 4 ชม.
- กระตุ้นให้ปัสสาวะที่ 2 ชม.หลังคลอด ถ้ายังไม่ปัสสาวะอีก 30
นาทีพิจารณาสวนปัสสาวะให้

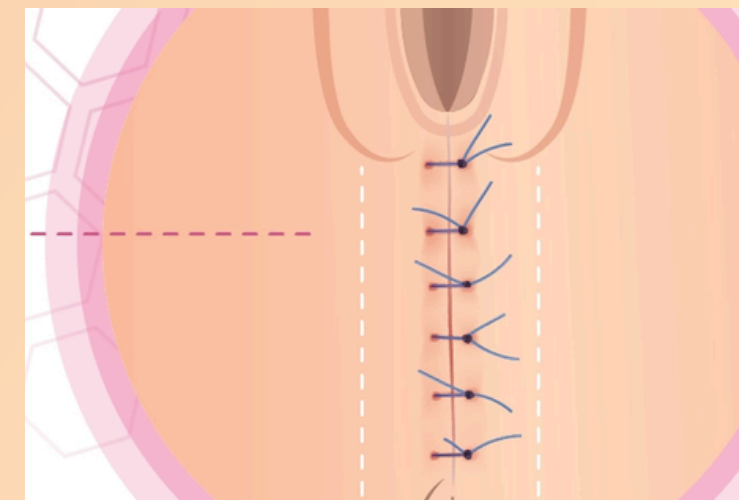
ถุงปัสสาวะแบบ

กิจกรรมการพัฒนา

วิธีปฏิบัติการดูแลมารดาหลังคลอด

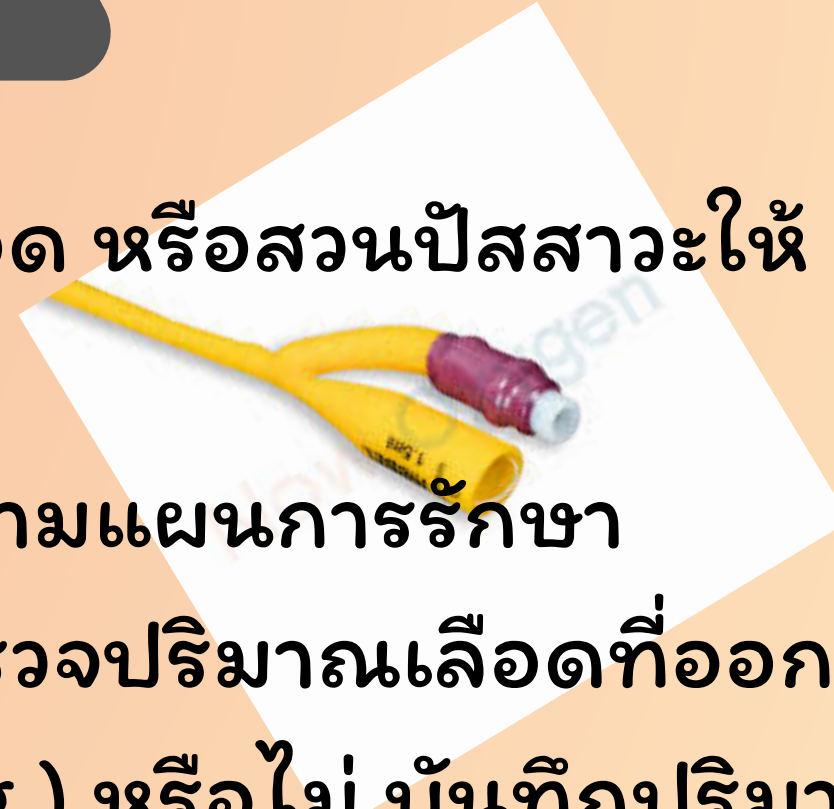
1. ประเมิน vital sign ทุก 15 นาที 4 ครั้ง ทุก 30 นาที 2 ครั้ง ทุก 1 ชม. 2 ครั้ง ไม่พบอาการเปลี่ยนแปลงของชีพจร เช่น ชีพจรเต้นเร็ว ความดันโลหิตต่ำ หรือสูง เหงื่อออก ใจสั่น ประเมินต่อทุก 4 ชม.
2. สังเกตและตรวจประเมินการหดตัวของมดลูก โดยคลึง บริเวณยอดมดลูกทุก 15 นาที ในระยะ 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอดและทุก 2 - 4 ชั่วโมงในระยะ 24 ชั่วโมงแรก
3. ตรวจแผลฝีเย็บ สังเกตลักษณะแผลฝีเย็บว่ามีเลือดซึม หรือมีก้อนเลือดใต้ผิวหนัง (Hematoma) ปิดปกติหรือไม่

กิจกรรมการพัฒนา

4. กระตุ้นให้ถ่ายปัสสาวะใน 2 ชั่วโมงหลังคลอด หรือสวนปัสสาวะให้ ถ้ายังไม่ปัสสาวะ ใน 2 ชม. 30 นาที
5. ดูแลให้ยากระตุ้นการหดตัวของมดลูกตามแผนการรักษา
6. สังเกตและบันทึกปริมาณการเสียเลือด ตรวจปริมาณเลือดที่ออกทางช่องคลอด ว่ามากกว่าปกติ(active bleeding) หรือไม่ บันทึกปริมาณการเสียเลือดโดยสังเกตจากผ้าอนามัย (ชุ่ม 1 ผืนประมาณ 60 cc)
7. แนะนำการให้บุตรดูดนมมารดา ทุก 2 - 3 ชั่วโมง

กิจกรรมการพัฒนา

8. อธิบายให้มารดาและญาติทราบถึงการสังเกตอาการผิดปกติที่ควร
แจ้งให้พยาบาลทราบ เช่น อาการเวียนศีรษะ หน้ามืดจะเป็นลม ใจสั่น
ตัวเย็น มีเลือดออกมากหรือปวดบริเวณแผลฝีเย็บมาก ถ้ามีให้รีบแจ้ง
พยาบาลทราบ
9. ระมัดระวังอุบัติเหตุ ที่อาจเกิดขึ้นได้
10. ดูแลให้ได้รับอาหารและแนะนำการรับประทานอาหารครบ 5 หมู่
11. ดูแลให้ได้รับการพักผ่อนเพียงพอ นอนกลางวันอย่างน้อยวันละ
1 - 2 ชั่วโมงและนอนหลับกลางคืน 6 - 8 ชั่วโมง
12. แนะนำการดูแลความสะอาดร่างกาย อาบน้ำ เช้า - เย็น เปลี่ยนผ้า
อนามัยอย่างน้อยทุก 4 - 6 ชั่วโมง
13. บันทึกการหดรัดตัวของยอดมดลูกทุกวัน

การติดตามและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง

ผลลัพธ์การดำเนินงาน ช่วง เดือนตุลาคม 2566 - พฤษภาคม 2567

พบภาวะตกเลือด 4 ราย จากจำนวนคลอดทั้งหมด 119 รายคิดเป็น 3.36 % ตกเลือด 4 ราย พบว่า

- ครรภ์แรก 2 รายมี Teenage มารดาอายุ 15 ปี 1 ราย และชาวพม่า No ANC 1 ราย
- ครรภ์หลัง 2 ราย ในจำนวนนี้มีมารดา Teenage อายุ 18 ปี 1 ราย

ผลการรักษา ส่งต่อ 2 รายและดูแลจนกระทั่งจำหน่าย 2 ราย

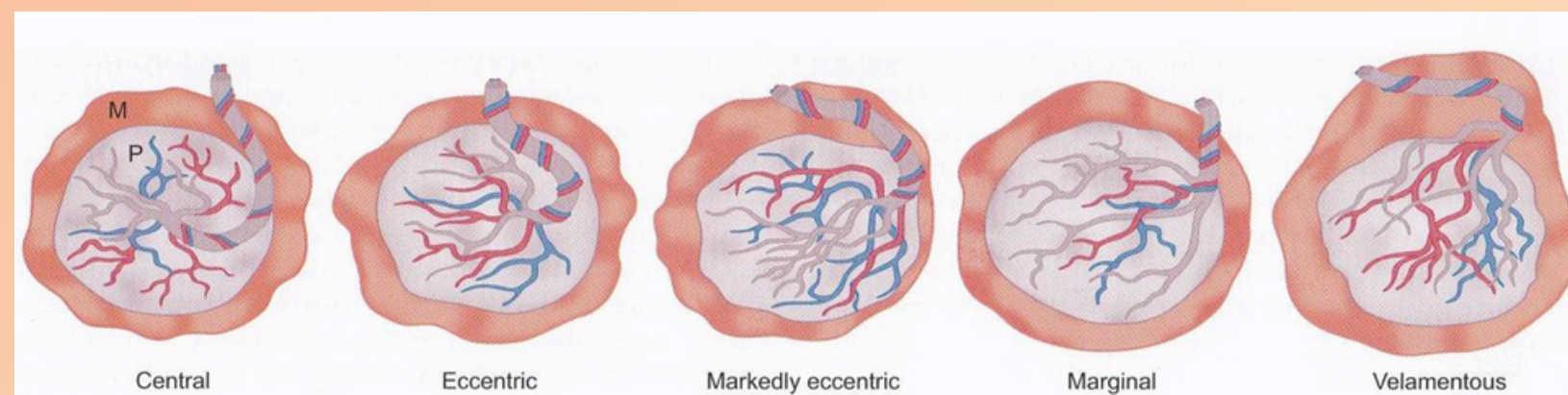

ปัญหา /แนวทางการแก้ไข /โอกาสพัฒนา

ปัญหา / โอกาสพัฒนา	แนวทางการแก้ไข
1.การเข้าถึงบริการ - มารดาพม่าครรภ์แรก No ANC แรกรับ Fully dilate หลังรกคลอดมดลูกหดตัวไม่ดี	- ประสานงานอนามัยแม่และเด็ก การค้นหาหญิงตั้งครรภ์ การฝากครรภ์ตามเกณฑ์ ฝากครรภ์คุณภาพ - เตรียมความพร้อมกรณี PPH กล่อง PPH Box - ฟันฟูทักษะ Double balloon tamponade
2.การประเมินผู้ป่วย - มารดาท้อง 3 หลังคลอดตกเลือดจากเศษรก และเยื่อหุ้มรก	- ทบทวนการตรวจรก+เยื่อหุ้มรก - การประเมินหญิงหลังคลอดตามแนวทางที่กำหนดไว้

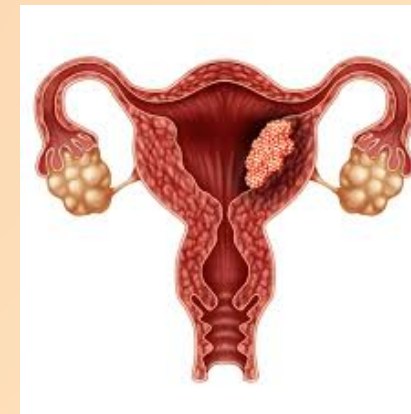
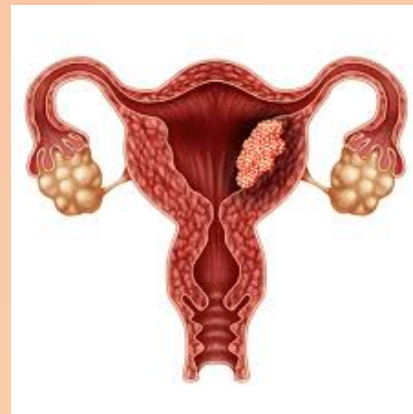
ปัญหา /แนวทางการแก้ไข /โอกาสพัฒนา

ปัญหา / โอกาสพัฒนา	แนวทางการแก้ไข
- ครรภ์แรกอายุ 15 ปี คลอดบุตร 3,075 กรัม active bleeding ภาวะ bleed ไม่เจอ สงสัย Tear cervix	- การตรวจเช็คช่องทางคลอด - การเย็บแผล Stop bleeding
3.การวางแผนการดูแล - ครรภ์ที่ 2 รกคลอดช้า 32 นาที	- รกไม่ลอกตัวภายใน 15 นาที เฝ้าระวังการตกเลือด รายงานแพทย์

ประเด็นปัญหา

- มารดาชาวพม่า No ANC ท้องแรก 12 ชม.เจ็บครรภ์มีน้ำเดิน แรกรับ fully dilate หลังคลอดรกมดลูกไม่แข็งตัว refer รพ.พหุ
- มารดาท้อง 3 หลังคลอดประเมนที่ 2 ชม.ยังมี Bleed ออกรินๆ จากรกและเยื่อหุ้มรก ชูดมดลูกให้
- มารดา ท้องแรก 15 ปี ตกเลือดหลังคลอดรก จาก Trauma(vagina tear) refer แพลลิกมองไม่เห็นก้นแผล
- มารดาท้องหลัง 18 ปี รกคลอดช้า 32 นาที ระหว่างรอคลอดรก มี Active bleed ที่ 18 นาที

การวัดผล

อัตราการตกเลือด หลังคลอด หลัง 2 ชม.
พบ 1 ราย คิดเป็น 0.84%

บทเรียนที่ได้รับ

จากการพัฒนาแนวทางการดูแลมารดาหลังคลอด พบว่าตกเลือด 4 ราย เกิดขึ้นทันทีหลังคลอดจากปัญหาการคลอดระยะที่ 2-3 จากมดลูกไม่แข็งตัว , Tear cervix , รกคลอดช้า พบ 1 ราย ตกเลือดหลัง 2 ชม. จากเศษรก/เยื่อหุ้มรก คิดเป็น 0.84% ผลลัพธ์ดังกล่าว ส่งเสริมแนวคิด การพยาบาลที่เหมาะสม การเฝ้าระวัง การประเมินสภาพ ในมารดาหลังคลอด เพื่อป้องกันการตกเลือดหลังคลอด

มารดาได้รับการดูแลที่เหมาะสมจะช่วยลดอัตราการตกเลือดหลังคลอด รวมถึงภาวะแทรกซ้อนรุนแรงที่จะเกิดขึ้นหลังตกเลือดในโรงพยาบาล การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติการพยาบาลไปในทางที่ดี และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลที่ดี จะส่งเสริมการมีคุณค่าต่อพยาบาลผู้ปฏิบัติ สามารถรายงานแพทย์และให้การรักษาได้ทันท่วงที เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนและอัตราการเสียชีวิตได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบคุณค่ะ